

Iskaja vsak četrtak
in vsak s poštnine
vsed in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Haročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, korolišne
ulice št. 5. List se
pošilja do odgovora.

Politični kateh. in
gospodarskega društva do-
birajo list brez po-
štnine naročnina.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poznamo tudi čobi
se v tiskarni in pol
gospoda Novak-a na
velikem trgu po 10 h.

Rukopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 43.

V Mariboru, dne 23. oktobra 1902.

Tečaj XXXVI.

Robič in Roškar v Slovenski Bistrici.

Preteklo nedeljo je zborovalo politično društvo v gostilni narodnega Petra Novaka v Slov. Bistrici. Navdušen kmet iz Laporja J o z e f O n i č otvori ob določenem času kot predsednik političnega društva zborovanje. Z veseljem pozdravlja mnogoštevilne zborovalce, ki so prišli iz vseh občin obširnega okraja, da slišijo gg. R o b i č a in R o š k a r j a, kaj bodeta povedala zaradi bližajočih se deželnozborskih volitev.

Prvi nastopi dosedanji p o s l a n e c R o b i č. Najprej poroča o političnem delovanju v državnem zboru. V živih barvah slika, kako so se Čehi borili za svoje jezikovne pravice od Badenija do Körberja. Naglašava veliko važnost zadrufne postave, ki bo kmete združila, da bodo lažje zastopali svoje koristi. Mitnice bodo s početkom novega leta prenehale tudi kmetu v korist. Davek na vozne liste so hteli poslanci kmetom na korist olajšati ter so predlagali, da se naloži le na vozne liste prvega in drugega razreda. Pa se ni posrečilo.

Pač pa se je postava v dosego brezobrestnega posojila dognala. Posestniki vinogradov, katerim je staro trto uničila trtna uš, dobijo za ameriške trte lažje več posojila, kakor poprej. Država je poprej smela le toliko posoditi, kakor dežela. Ta postava se je zdaj zboljšala, ker je treba posojilo še le v tridesetih letih vrniti v zadnjem obroku. Körberjeva vlada se pogaja s Slovani zaradi jezikovnih pravic, pa ni mnogo upati.

Potem govori o svojem delovanju v deželnem zboru. Slovenski poslanci so zapustili deželni zbor, ker nemška večina ni hotela sprejemati predlogov in o njih obravnavati. Naši poslanci so stavili pravične predloge glede na uravnavo rek in potokov, na korist šolstva in kmetijstva. Pa Nemci so jih zavrgli in Slovence še zasramovali. Vzroki temu ravnanju so v deželnem redu in v volilnem redu. Deželni red ne daje Slovincem primerne zastopstva v odboru, volilni red pa je tako napravljen, da kmetje ne morejo dobiti več kakor 23 zastopnikov, druge pa imajo mesta in trgi, ki nasprotujejo kmetijstvu. Zahtevamo, da se sedajni volilni red spremeni, da se uvede direktna in tajna volilna pravica.

Potem pozivlje volilce naj vrlo delajo za volitve, naj se sramujejo nemškutarji, ki pljujejo v lastno skledo, ker so narod zatajili in svoj materni jezik. Ne vdajmo se! Onič mu v imenu volilcev izreka zahvalo in zapanje, in Robiča vsi pozdravijo za prihodnjega deželnega poslanca.

Predsednik da besedo kmetu R o š k a r j u. Veliko veselje nastane v zborovalni sobi. Kličejo mu: Živijo Roškar! Živijo kmet! ta nas mora zastopati. Živijo kmetski poslanec!

Roškar vrlo nastopi, se zahvaljuje nad danim zaupanjem. V kratkih in jedrnatih besedah razlaga kmetijske potrebe, povdarja potrebo kmetske izobrazbe in zagovarja katoliško-narodno stališče. Govoril je gladko in s takim prepričanjem, da ploskanja ni bilo skoraj konca. Navzoči so spoznali, da je

Roškar sposoben za poslanca. On pozna potrebe kmetijskega stanu, je prijatelj šolske izobrazbe in trdnega verskega značaja. To je tudi že večkrat pokazal kot podpredsednik okrajnega zastopa lenarškega, kot župan in načelnik krajnega šolskega sveta v svoji domačiji.

Predsednik povdarja vrline Roškarja med velikanskim navdušenjem vseh navzočih. Na to še govorita odlična domačina P. Novak in Mlakar o volilni borbi in o potrebi živahne agitacije prav izborna. Onič sklene zborovanje, slišijo pa se še opombe: Kmet Roškar bo poslanec, katerega bodo še nasprotniki spoštovali!

Volilno gibanje.

Ljutomer—Ormož. Ker je g. dr. Rosina odpovedal svojo kandidaturo za volilni okraj Ljutomer—Ormož, nastala je za volilce naloga, da si postavijo drugega kandidata. Dosedaj se še ni dosegla edinost med obema okrajema, a upati je, da se to kmalu zgodi. Naši volilni možje se torej naj ne dajo zmotiti po kakih nemškutarskih spletkah, ampak naj ostanejo trdni; o pravem času se bo jim naznanil kandidat.

Hoče, dne 20. okt. Pri volitvah volilnih mož je zmagala naša slovenska kmetska stranka. Izvoljena sta naša vrlo moža Gselman in Vernik. Živela!

Sv. Peter pri Mariboru, dne 18. t. m. Kadarkoli veva narodna dolžnost, stoje naši možje trdno kakor skala na svojem mestu. Dne 18. t. m. smo imeli volitev

Listek.

Talisman.

(Iz Medjimurskega prosto prevel V. K.)

V pripovedkah slišimo včasih o čudovitih prstanih, svetilnicah, koreninicah, štriperesnih deteljicah in drugih podobnih stvarih, ki imajo neko posebno moč v sebi: treba samo, da imaš tako čudno stvar pri sebi ali se je dotakneš, pa se ti že na široko odpirajo zaklenjena železna vrata in svobodno grabiš in tlačiš v žepe zlato, srebro in drago kamenje, ali pa se ti prikažejo duhovi, ki ti storijo vse, kar želiš in ti nanosijo bogastva brez mere in meje v hišo, če pa hiše nimaš, ti še hišo prineso. Kakor hitro pa tisto čudno reč izgubiš, je vse pri kraju: železna vrata se ti ne odpirajo več kakor lésa, kadar se pripelje voz sena na dvorišče in duhovi se tudi ne zmenijo več zate.

Taki čudni reči pravijo tam v vzhodnih krajih talisman, in tam v vzhodnih krajih, v Tiflisu na Armenskem, je živel tudi stari Jusuf, ki je znal mnogo takih pripovedek. Mladi in stari so radi hodili k njemu, ker je znal zanimivo pripovedovati.

Nekega dne je ravno sedel pred svojo kočico in premišljeval, kako dandanes pro-

pada čednost in zmernost, na njegovo mesto pa stopa pregreha in nezmernost. V srce ga je bolelo, ko se je spomnil, kako njegovi rojaki grdo ravnajo s svojimi ženami in jih za malo reč pretepajo kakor nemo živino. V tem turobnem razmišljanju ga prekine nekoliko mož in mladeničev, ki se mu približajo in ga poprosijo, da bi jim zopet kako lepo bajko povedal. Jusuf je takoj pri volji, in da bi vsaj mladino privedel na pravo pot, začne:

»Svoje dni je živel tukaj v Tiflisu mladenič imenom Haim, ki je bil tako lep, da so se ljudje kar zgledavali za njim, ako se je pokazal na ulico. Ker pa je bil poleg tega tudi bogat, ga je njegova lepota in bogastvo spravilo na kriva pota. Ne da bi svoje bogastvo pametno in zmerno užival, razsipal in tratil je je ter počenjal take neumnosti, da so po celem Tiflisu o njem govorili. Bil je po svojem stanu zlatar, toda ni ga bilo skoro nikoli videti v delavnici, kjer sta mirno počivala kladivo in pila; zato ga je bilo lažje najti v krčmi, kjer je s tovariši pijančeval in razgrajal po cele noči; šele proti jutru se je navadno ta malopridna družba vzdignila s klopij in se grde pesmi prepeva.oč odpravila domov. Tako je slo dan za dnem. Haim se je Bogu za podeljeno mu lepoto in bogastvo zahvaljeval z lahkomišelnostjo in samopaš-

nostjo tako, da se je že vsem začelo studiti njegovo početje.

A kazen ni izostala. Kajti lepota ni gozd, po katerem bi divja zverjad svobodno gospodarila, ampak je vrt, kateremu je treba skrbnega vrtnarja, kdor pa s tem, kar mu je Bog podaril, tako gospodarja, da le jemlje in nič ne prilaga, on je zares podoben tistemu, ki novce skozi okno meče.

Haimova lepota je izginjala kakor sneg na solncu, njegova cvetoča lica so ovenela, blesk njegovih očij je potemnel in glas mu je postal hripav: bil je le še senca nekdanjega lepega in čilega Haima.

In vendar je bila ta obledela zunanost še lepota proti njegovi pokvarjeni duši. Tam je plamen strasti že izgorel, in ostal je takorekoč le še kup pepela.

Nekoč se je brez počitka obračal v svoji postelji in vzdihoval. V spomin mu je prišla njegova prva mladost, domislil se je svojega pokojnega očeta, kateremu je bil s svojim slabim življenjem pospešil smrt, pred oči mu je stopila podoba njegove matere, kako ga s solzami gleda. Pri tem se ga je polastila neizmerna dušna bol, in kesanje nad storjenimi pregrehami mu je srce trgalo. Znova se je začel na svojem ležišču obračati in stokati, kakor da leži na brani s stoterimi zobovi.

volilnih mož. Izvoljeni so sami odlični narodni možje in sicer gg. Alojzij Velebil, Janez Žlik, Anton Flucher in Leopold Kranjc. Slava Petrovčanom!

Slivnica, dne 21. t. m. Slovenci smo zmagali, nemškutarji so propali. Izvoljena sta dva naša zanesljiva slovenska moža.

Nemci so postavili svojega kandidata za kmetski volilni okraj Maribor, Sv. Lenart, Slov. Bistrica. Vedno in vedno so poprej kričali proti Slovencem, naj samo kmeta volijo. A kaj so sedaj sami storili? Postavili so bogatega gospoda za kandidata, ne pa kmeta. Njegovo ime je B i n d e r. Kaj je ta gospod, kaj je že za slovenske kmete dobrega storil, kaj sploh misli kedaj storiti, o tem ne ve živa duša nič povedati. In takega gospoda naj bi Slovenci volili? Ne, mi ostanemo pri naših dobrih kandidatih, pri Robiču in Roškarju. Če hočejo Mariborčani koga spraviti v deželni zbor, naj ga volijo v mestih!

Sv. Rupert v Slov. gor. Dne 21. t. m. so volitve volilnih mož za našo župnijo častno izpale. Izvoljeni so sami zanesljivi pristaši naše narodne stranke. Udeležba je bila še dokaj številna. Posebno se je odlikovala tokrat občina Gočova, iz katere je prišlo okrog 30 volilcev. Tamkaj sta si stali dve stranki nasproti, namreč vrlo narodna in ona, katere je pod vodstvom gospoda «sekretarja». Vendar so našinci častno zmagali z našim vrlim možem Kronvoglom. Za vzgled vsem mlačežem moramo tu kar očitno postaviti volilca 86letnega starčka, kmeta Janža Petriča iz Gočove, kateri so se kljub svoji starosti in daljnemu potu udeležili volitve. Vsa čast našim vrlim zavednim volilcem! Živel!

Makole, 20. oktobra. Pri današnjih prvotnih volitvah v vseh šesterih občinah naše župnije izvoljeni sami katoliško-slovenski možje, namreč: 1. Za Jelovec—Makole, Janez Jerman; 2. za Sv. Ano, Matija Hajšek; 3. za Dešno, Martin Novak; 4. za Pečké, Jožef Kolar in Pavel Kolar; 5. za Stopno, Andrej Finžgar; 6. za Štatenberg, Jakob Kosar in Jakob Kostnik. Slava! Živela naša vrla kandidata Robič in Roškar!

Od Posavja se nam piše: Volitve volilnih mož v Rajhenburgu so se izvršile tako, kakor je sklenil zakoten shod, o katerem bi se smelo soditi, da se je vršil že pod vplivom novega možta. Pa pravijo, da je letos slab! Nemško-slovenska liberalna

kolobocija je porinila s težavo skozi dva svoja moža, v katerih se lepo zrcali posilnemsko mišljenje te kolobocije in katere sta oba krčmarja, kar je za nekatere vsega vpoštevanja vredno, da, odločilno. Za bojno geslo so si zbrali: Rajši snopsarja Glažarja, kakor pa Žičkarja za poslanca. Na volišču je bila zanimiva ločitev na desno in levo. Fischer, Johann, Rainer itd. niso mogli zatajiti svoje nemške mačeha, pa za njimi jo je ubral tudi — železn. načelnik vulgo Harambaša, daleč znan kot hud Slovan in slep pristaš kranjske liberalne stranke v njenih dobrih in slabih časih. Kar ni v »Sl. Nar.«, tega za Harambašo ni na svetu; on je edini človek na celi božji zemlji, ki ima vse letnike tega lista vezane, ne ve se le, ali z zlato ali rdečo obrezo. Ne dvomite, je res! In ta Harambaša je postal — Harambascha. Čujte, kranjski Vrhovniki! Kdor ve, da je ravno on po kranjskem receptu skoval tukajšno nemško-slovensko zvezo, se tudi ne bo čudil, da je za sedanje volitve skušal pridobiti starega Nemca na Kranjskem, ki enako njemu sovraži črno barvo. Naš mali Tavčar je bil navidezno vesel zmage svoje garde, v dušo so ga pa pekli »hoch« in »heil« klici narodnih volilcev, ker si je hotel olajšati vest z neresnico, da je tudi Žičkar volil Nemca Bieberja in z neumestnim klicem: »Živijo krščanska vera!« Oj Limberca!

Ljubnica pri Vitanju. Dne 21. t. m. so občine v okrožju Vitanje izvolile za volitev dež. poslancev te-le volilne možje: Občina Konjak enega volilnega moža: Matevž Ramšak. Občina Sp. Dolič dva volilna moža: Ignac Jeseničnik in Jernej Jevnišek. Občina Paka dva volilna moža: Martin Javornik in Anton Večko. Občina Brezen enega volilnega moža: Franc Skok. Občina Ljubnica dva volilna moža: Anton Rotonik in Simon Sasijal. Občina Skomer tri volilne možje: Jožef Zaločnik, Franc Kričaj in Jurij Hrovat. Občina trg Vitanje pa ni hotela imenovati nobenega volilnega moža po nasvetu in modrosti občine trg Konjice.

Državni zbor.

Nujni predlogi.

Po prestanku 4 mesecev se je snidel zopet državni zbor 16. oktobra. Važna dela ga čakajo: pogodba z Ogersko, trgovinske pogodbe z zunanji državami, proračun za l. 1903. Toda strune med Čehi in med vlado so tako napete, da je težko pričakovati mirnega dela. Vlada je letos v spomladu oblju-

bila, da hoče českim zahtevam zadostiti, preden se snide državni zbor. Tega pa ni storila. Začela se je pogajati z Nemci in Čehi še le zdaj, ko se je državni zbor že otvoril ter predložila Čehom načrt jezikovne postave, s katero pa niso nikakor zadovoljni. Ko je precej v prvi seji dr. Körber o tej zadevi spregovoril nekaj besedi, je bil že ogenj v strehi. Čehi so zahtevali razpravo o Körberjevem govoru, čemur je zbornica soglasno pritrdila. Predno pa se začne razgovor o Körberjevi izjavi, se mora obravnavati o mnogih nujnih predmetih, katere so vložile razne stranke. Govorilo se je toraj od četrtega do torka (21. oktobra) o tem, da se sodišču izroči poslanec dr. Schalk, katerega toži Wolf (obadva sta Vsenemca — a sta si zdaj v laséh); o zapisnikih volilcev za nižjeavstrijski deželni zbor; o rumunskem poslancu in deželnem svetovalcu Lupu, kateri je odstavljen od svoje službe radi nekega govora; o rusinskem vseučilišču; o jezikovnih razmerah v Šleziji. Preden pridejo toraj na vrsto Čehi, ki bodo hudo prijemali ministrskega predsednika, bo preteklo še več dni.

Nadomestni rezervniki in 38 milijonov kron za nove topove.

Domobranski minister je predložil poslanski zbornici načrt postave, po kateri se smejo pozvati v vojaško službo rezervni nadomestniki. Ob enem zahteva isti minister 38 milijonov kron za nove topove. Ta predloga pač ne obetata nič veselega za naše ljudstvo.

Celjska slovensko-nemška gimnazija.

Celjska slovensko-nemška gimnazija bi se morala po vladnem predlogu vendar izseliti iz celjskega mesta. Za zidanje novega poslopja za nemško celjsko gimnazijo zahteva vlada za prihodnje leto 10.000 kron. Istotako pa predlaga, da se dovoli 10.000 kron za stavbo poslopja za celjsko slovensko gimnazijo pri Celji. Pri Celju! kje je to? Če se je vlada vdala nemškim kričačem — nasproti sklepu državnega zbora —, da se naj slovensko-nemški gimnazij zida tam kje ob cesti proti Vojniku, kakšne četrt ure daleč proč od mesta, ne vemo, ali bojo iz celjskega mesta radi hodili obiskovat ta zavod slovenski učenci in podučevati slovenski profesorji. Vse to se nam dozdeva grozno: narobe svet. Zavodu to gotovo ne bo na korist.

Pravosodni minister odstopil.

Ko se je vršila debata o pravosodnem ministrstvu pretečeno spomlad, se te razprave ni več vdeleževal pravosodni minister Spens-Booden. Imel je hudo rano na vratu

Kar naenkrat se odpro duri in v sobo stopi belo oblečena krasna žena; približa se Haimovi postelji in spregovori z milim glasom:

»Haim, obžaluješ li storjene grehe in se hočeš zopet povrniti na pravo pot?«

»Hočem«, pravi Haim, »obžalujem in hočem se popraviti. Kdorkoli si, neznana žena, pomagaj mi, reši me te neizmerne dušne bolesti!«

»Pomiri se, Haim, ne obupaj«, reče mu zopet tuja žena, »hočem pomagati. Dala ti bom talisman, ki ima v sebi moč, da te reši. Ako ga boš čuval kakor svoje oko in pazil nanj, da se ga ne dotakne umazana roka, in ako ga boš spoštoval kakor spomin na svoje stariše, boš gotovo ozdravel; mir in pokoj se bo povrnil v tvoje srce in tvoje noge bodo hodile kar po rožah. Ako ga pa ne boš spoštoval in ga boš zaničeval ljudem v posmeh, postal boš še stokrat nesrečnejši kakor si sedaj. To si zapomni, Haim!«

Ko je to izgovorila, zazdelo se je Haimu, kakor da bi mu položila roko na njegove trudne oči, zapustil ga je ves nemir in vse dušne bolečine, in on mirno zaspi.

Ko se prebudi drugo jutro, pade mu prvi pogled na talisman; vzame ga v roke in ga hvaležno poljubljuje, potem pa kleče obljubi, da se hoče držati besed, katere je

sinoči slišal od neznane žene in katere naj ga privedejo zopet na pravo pot.

Ni dolgo trajalo, in glej, zopet so prišli njegovi tovariši s šumom in hrumom vabit ga v svojo družbo. Zopet se je v Haimu vzbudila stara strast, vleklo ga je med nje, da se je komaj premagoval, ko pa pogleda svoj talisman, začuti zopet v sebi moč, da se jim iztrga in ostane doma. Potem odide v svojo delavnico, kjer se je bila že rja in pajčevina nastanila; prime zopet za kladivo, a kladivo mu pade iz oslabiljene, omehkušene roke. Začne obupavati, toda talisman mu daje poguma in moči in v kratkem se privadi delu, sosedje pa so čez nekaj dni v svoje začudenje zaslišali zopet veselo kovanje iz stare zapuščene delavnice. Naučil se je zopet nekdanjih svojih starih pesmij in sosedje so kakor nekdanj z veseljem poslušali njegovo lepo petje.

Tako je šlo zopet dan na dan kakor pred mnogimi leti. Pač ga je še dostikrat zgrabila skušnjava, hotel je popustiti in iti v krčmo, ko pa je pogledal talisman, bil je zopet prost in povrnila sta se mu mir in zadovoljnost. Seveda so ga njegovi prejšnji tovariši zategadelj zasmehovali, toda on se za to ni zmenil, ostal je zvest svoji obljubi in svojemu talismanu. Kdorkoli je bil, moral je biti poleg njega tudi njegov talisman, ki

ga je bodril in mu vlival v srce ljubezen do dela, mir in veselje. Tako je Haim postal vrl in pošten človek...«

Tu je utihnil stari Jusuf in si oči pokrivil z rokama, poslušalci pa so molče stali okoli njega s spoštovanjem zroč na starca. Naposled vpraša eden izmed njih:

»Kakšen pa je bil ta talisman?«

Jusuf vzdigne glavo in odgovori:

»O vi nespametniki! Ali so vam oči tako otemnele in ušesa tako oglušela, da ne slišite glasu razuma? Talisman, kateri je Haima rešil gotove pogube in ga dovedel zopet k zmernemu, poštenemu življenju, ta talisman je bila žena, zvesta, blaga žena, lepega obnašanja, pridna in požrtvovalna v ljubezni.«

Tako je govoril stari Jusuf, okoli stoječi pa so osramočeni gledali v tla in sklenili poboljšati se in ženo spoštovati in ljubiti kakor zenico svojega očesa in kakor talisman svojega življenja.